

WERKWOORDEN - O.T.T.

werkwoorden
tegenwoordige tijd

Wat is een werkwoord?

Een werkwoord is een woord dat zegt wat iets of iemand doet (fietsen, roeien, slapen ...) of wat er gebeurt (sneeuwen, worden ...).

Mia **fietst** naar huis.

Het **begint** hard te **regenen**.

Liam **is** jarig.

Het onderwerp en de persoonsvorm

Het onderwerp is het deel van de zin waarin staat over wie of wat iets wordt gezegd.

Het onderwerp staat in het enkelvoud of in het meervoud (= het getal). Wanneer het getal van het onderwerp verandert, dan verandert ook het getal van de persoonsvorm.

De persoonsvorm is het werkwoord dat verandert, wanneer het getal van het onderwerp verandert.

Het kind **schommelt**. De kinderen **schommelen**.

Ik **ben** jarig. Wij **zijn** jarig.

Nu of vroeger?

Wat nu gebeurt noemen we de tegenwoordige tijd.

Wat vroeger gebeurde, noemen we de verleden tijd.

Stap 1 - zoek de STAM (ik-vorm)

helpen	wachten	vinden	wuiven	lezen	straffen
help	wacht	vind	wuif	lees	straf

Stap 2 - wat is het onderwerp?

ik	jij, hij/zij, het	wij, jullie, zij
		
schrijf de stam	schrijf stam+t	schrijf de infinitief
ik <u>help</u>	hij <u>helpt</u>	wij helpen
ik <u>wacht</u>	hij <u>wacht</u>	wij wachten
ik <u>vind</u>	hij <u>vindt</u>	wij vinden
ik <u>wuif</u>	hij <u>wuift</u>	wij wuiven
ik <u>lees</u>	hij <u>leest</u>	wij lezen
ik <u>straf</u>	hij <u>straft</u>	wij straffen

Opgelet! Als jij/je het onderwerp is en achter het werkwoord staat, schrijf je de STAM.

Jij werkt hier graag. **Werk** jij hier graag?

DUS OOK

Jij vindt het hier leuk. **Vind** jij het hier leuk?

Opgelet! In de gebiedende wijs schrijf je ook de STAM.

Vraag het aan de meester!

DUS OOK

Antwoord onmiddellijk!

WERKWOORDEN - O.V.T.

werkwoorden
verleden tijd

sterke werkwoorden - de klinker verandert

bijten: ik **beet** - wij **beten**

drinken: ik **dronk** - wij **dronken**

eten: ik **at** - wij **aten**

helpen: ik **hielp** - wij **hielpen**

lopen: ik **liep** - wij **liepen**

springen: ik **sprong** - wij **sprongen**

zwakke werkwoorden - stam + de(n)

infinitief	stam	stam + de	stam + den
leven	leef	ik leefde	wij leefden
telefoneren	telefoon	jij telefoneerde	jullie telefoneerden
antwoorden	antwoord	hij antwoordde	zij antwoordden

zwakke werkwoorden - stam + te(n)

infinitief	stam	stam + de	stam + den
blaffen	blaf	hij blafte	zij blafte <u>n</u>
werken	werk	ik werkte	wij werkte <u>n</u>
wachten	wacht	jij wachtte	jullie wachtte <u>n</u>

HET VOLTOOID DEELWOORD

het voltooid
deelwoord

Het voltooid deelwoord van sterke werkwoorden eindigt op -en.

zingen	ik zong	ik heb <u>gezongen</u>
helpen	ik hielp	ik heb <u>geholpen</u>
stelen	ik stal	ik heb <u>gestolen</u>

Het voltooid deelwoord van zwakke werkwoorden eindigt op -d of -t.

spelen	ik speelde	ik heb <u>gespeeld</u>
duwen	ik duwde	ik heb <u>geduwd</u>
reizen	ik reisde	ik heb <u>gereisd</u>

maken	ik maakte	ik heb <u>gemaakt</u>
kloppen	ik klopte	ik heb <u>geklopt</u>
dansen	ik danste	ik heb <u>gedanst</u>

Er zijn ook werkwoorden die zich deels sterk en deels zwak gedragen.

bakken	ik bakte	ik heb <u>gebakken</u>
vragen	ik vroeg	ik heb <u>gevraagd</u>

Is de derde laatste letter van de infinitief een medeklinker uit 'T X-KOFSCHIP', dan schrijven we het voltooid deelwoord op -t.

zuch ten	ik zucht te	ik heb gezocht
mixen	ik mix te	ik heb gemix t
mak en	ik maak te	ik heb gemaakt
straff en	ik straf te	ik heb gestraft
wens en	ik wen te	ik heb gewen st
juich en	ik juicht te	ik heb gejuicht
klop pen	ik klopt te	ik heb geklopt

SAMENSTELLINGEN MET ALLERLEI MOEILIKHEIDEN

. + .
samenstelling (rugzak)

Denk aan de woorden waaruit de samenstelling is opgebouwd.

hagedrukreiniger

voorbeelden

aalbessengelei	boodschappenkarretje
bankrekeningnummer	hooggebergte
opblaaszwembad	potloodtekening

TUSSENLETTER -N- IN SAMENSTELLINGEN

tussen -n-

Als je van twee woorden een samenstelling maakt, heb je soms een tussenklank nodig.

-n-

pennenzak

Wanneer schrijf je de tussenletter -n-?

Het eerste woord is
een zelfstandig
naamwoord dat
enkel een meervoud
heeft op -en.

boekenkast, paardenbloem,
stoelendans

Wanneer schrijf je GEEN tussenletter -n-?

Het eerste woord is een zelfstandig naamwoord dat verwijst naar iets dat of iemand die uniek is.

zonne**br**il, manes**ch**ijn, Onze-Lieve-Vrouwe**ke**rk

Het samengesteld woord wordt niet meer als een echte samenstelling van twee zelfstandige delen aanzien.

bruide**g**om, nachte**ga**al, schatte**b**out

Het samengesteld woord is een bijvoeglijk naamwoord. Het eerste deel versterkt het tweede deel.

ape**tr**ots, bere**g**oed, reuze**g**root

Het eerste deel van de samenstelling heeft geen meervoud.

tarwe**ke**rrrel, benzine**ge**ur

Het eerste deel van de samenstelling heeft alleen een meervoud op -s

asperge**so**ep, lentew**ee**re, modesh**ow**

Wanneer schrijf je GEEN tussenletter -n-?

Het eerste deel van de samenstelling heeft een meervoud op -en OF -s.

hoogte**v**rees, ziekte**v**erlof,
gedachte**s**treep

Het eerste deel van de samenstelling is een bijvoeglijk naamwoord.

rode**k**ool, armel**u**i

Het eerste deel van de samenstelling is een werkwoord.

wiege**l**ied, spinne**w**iel,
huile**b**alk

TUSSENLETTER -S- IN SAMENSTELLINGEN

tussen -s-

(dorpsschool)

Als je van twee woorden een samenstelling maakt, heb je soms een tussenklank nodig.

-s-

slagersmes

Wanneer schrijf je de tussenletter -s-?

Je hoort een /s/ en
het tweede woord
begint NIET met s.

levenstaak, stadskern,
bruidstaart

Je hoort een /s/ en
het tweede woord
begint ook met s-
klank: vergelijk dan
met een andere
samenstelling.

dorpsschool (~ dorpsplein),
dame**s**schoen (~ dame**s**jas),
verkeers**s**centrum (~ verkeers**s**bord)

WOORDEN MET EEN VOORVOEGSEL

woorden met
voorvoegsel

Ik schrijf deze voorvoegsels steeds op dezelfde manier.

tele-

telefoon

anti-

antistof

mega-

megafoon

giga-

gigahit

voorbeelden

telescoop	antivries	megagroot	gigabyte
telewerken	antisliques	megastad	gigaproject

WOORDEN MET EEN ACHTERVOEGSEL

woorden met
achtervoegsel

Ik schrijf deze achtervoegsels steeds op dezelfde manier.

-achtig

regen**achtig**

-aard

gulzig**aard**

-waarts

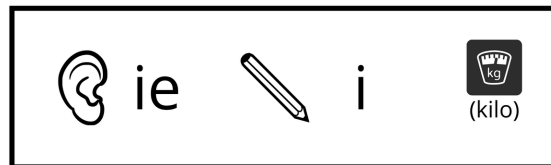

voor**waarts**

voorbeelden

zenuw achtig	lafa aard	achter waarts
kinder achtig	dronka aard	huis waarts

WOORDEN MET /IE/ = I

Soms hoor ik /ie/, maar schrijf ik i.

-i-

muzikant

voorbeelden

ballerina	diagonaal	handicap
confetti	feliciteren	medicament

WOORDEN OP -CH

-ch

(lach)

Onthoud deze woorden die eindigen op -ch. Andere woorden schrijf je met een -g op het einde.

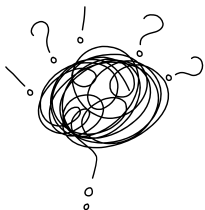
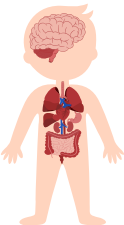
ach, och		toch	
lach, glimlach		zich	
pech		ik juich	
ik kuch		ik poch	
noch nochtans		allochtoon	

WOORDEN MET -CH-

woorden met -ch-

Luister goed, je hoort wat je schrijven moet.

architect		bronchitis	
catechese		chaos	
chemie chemisch		giechelen	
goochel goochelen		juichen	
kachel		kuchen	
lachen		lichaam	

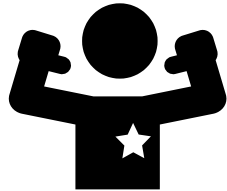
loo**ch**enen

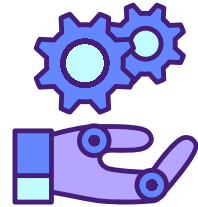
me**ch**aniek

po**ch**en

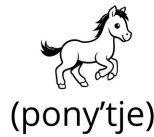

te**ch**niek

WOORDEN MET EEN APOSTROF

apostrof

Bij meervouden van woorden die eindigen op -a, -i, -o, -u en -y.

auto's, paraplu's, baby's

Als er een bezit wordt uitgedrukt bij woorden die eindigen op -a, -i, -o, -u en -y.

opa's huis (het huis van opa)

Als de naam (van wie het bezit is) eindigt op een sisklank, wordt enkel de apostrof geschreven (zonder s).

Lies' hond (de hond van Lies)

Bij verkleinwoorden van woorden die eindigen op een -y.

pony'tje, baby'tje

In afleidingen van cijfer- en letterwoorden.

cd'tje, A4'tje, tv's

Om aan te geven dat er letters zijn weggelaten.

's avonds, m'n jas, zo'n plan

WOORDEN OP -Y

ie

y

(pony)

Ik hoor /ie/, ik schrijf y.

-y

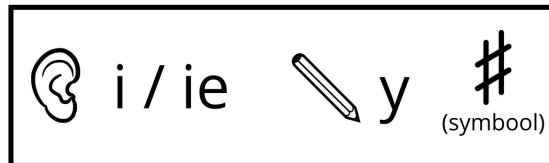

baby

voorbeelden

rugby	hobby	buggy
sorry	lolly	ferry
puppy	penalty	rally

WOORDEN MET -Y

Ik hoor /i/ of /ie/, ik schrijf y.

-y-

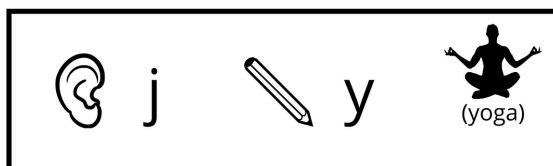

lynx

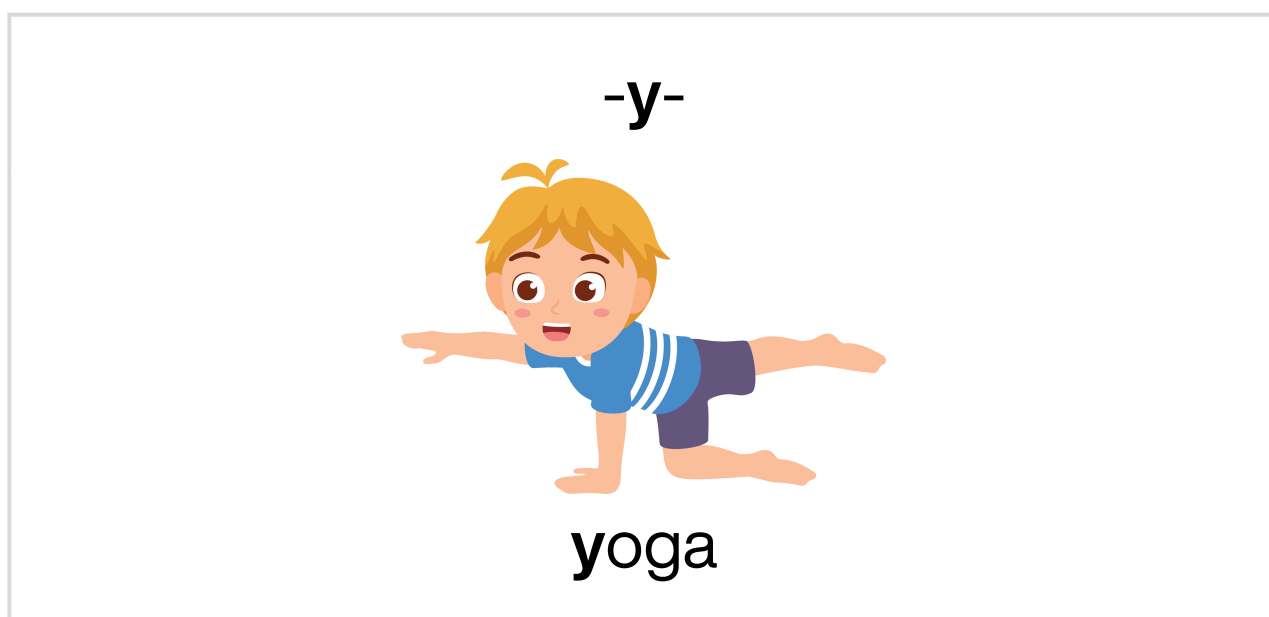
voorbeelden

cyclus	dynamo	fysiek
gym	hymne	mysterie
symbool	xylofoon	type

WOORDEN MET -Y

Ik hoor /j/, ik schrijf y.

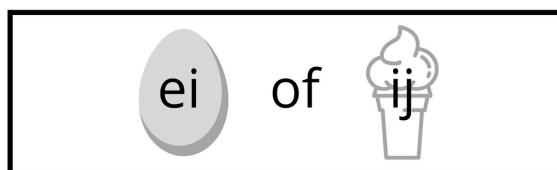

voorbeelden

yoghurt

mayonaise

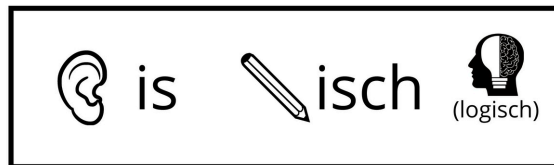
EI-WOORDEN

Ik onthoud de ei-woorden. De andere woorden schrijf ik met -ij.

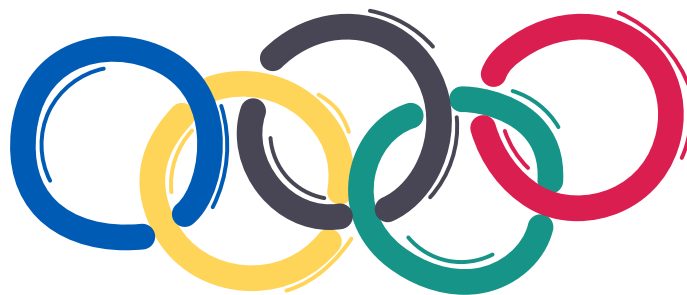
VOEDSEL aardbei, bereiden, ei, eieren, gelei, marsepein, prei	WONEN domein, eigendom, eiland, paleis, plein, terrein	WATER dweil, dweilen, fontein, (water)peil, pleister, rein, reinigen, teil
NATUUR eik, eikel, geit, gewei, heide, kei, klei, lei , omheining, reiger, seizoen, vallei, weide, weiland	MENSEN allebei, beide, beleid , brein , eigen, eigenaar, eigenschap, kapitein, keizer, leider, majesteit, meid, meisje, Romein, scheidsrechter	REIZEN afscheid, galei , heimwee, reis, reiziger, sein, steiger, trein, zeil, zeilen, zeilschip
HOE(VEEL)? beige , feilloos , bereid, bescheiden, eigenzinnig, geleidelijk, heilig, geheim, klein, steil, veilig, verleidelijk , verscheidene, weinig	WERKWOORDEN bakkeleien , bereiken, breien, deinen, deinzen dreigen, eisen, kapseizen, peinzen, plaveien, pleiten, reiken, scheiden, schreien, spreiden , steigeren, teisteren , treiteren , uitbreiden , veinzen , verleiden , vleien, weifelen , weigeren, hij zei	ARBEID activiteit, arbeider, beitel, gerei, handleiding, heirbaan, kassei, karwei, opleiding, scheikunde , zeis
ALLERLEI beiaard , ceintuur , einde, eindelijk, eindeloos, eindigen , feit, geintje , heibel , leidraad , mei, neiging, oneindig, onheil, pleidooi , porselein, refrein, sprei , universiteit		

WOORDEN OP -ISCH(E)

Ik hoor /is/, ik schrijf isch.

-isch

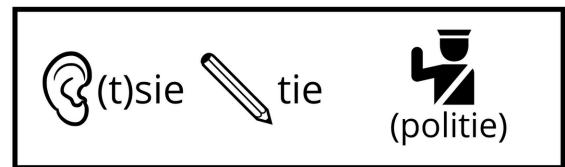
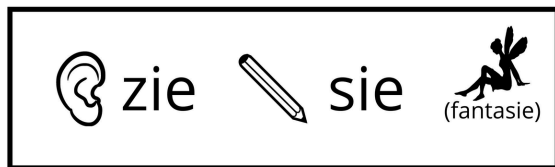

Olympisch

voorbeelden

Austral isch	chaot isch	democrat isch
econom isch	exot isch	realist isch

WOORDEN OP -SIE, -ZIE EN -TIE

Schrijf je -sie, -zie, of -tie?

-sie

explosie

-zie

spinazie

-tie

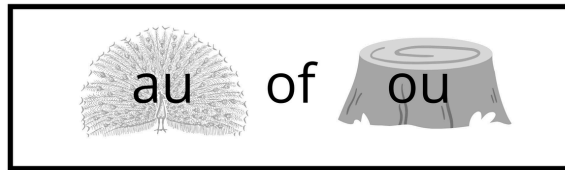

competitie

voorbeelden

conclusie	jaloerie	generatie
illusie	burenruzie	administratie
bodemerosie	natuurpoëzie	variatie

AU-WOORDEN

Ik onthoud de au-woorden. De andere woorden schrijf ik met ou.

DIEREN dinosaurus, kabeljauw, kauw, klauw, pauw	MENSEN astronaut, auteur, chauffeur, kosmonaut, laureaat, paus	LICHAAM sauna, trauma, wenkbrauw
KLEUREN blauw, grauw	VOEDSEL augurk, laurier, lauw, rauw, saucijs, saus	WERKWOORDEN kauwen, klauteren, klauwen, knauwen, langlaufen, miauwen, snauwen
HOE? flauw, gauw, nauw, wauw!	TONEEL applaudisseren, applaus, pauk, pauze, pauzeren	ALLERLEI augustus, Australië, auto, autoriteit, dauw, fauteuil, lauwerkrans, prauw, restaurant

WOORDEN MET EEN TREMA

woorden met
een trema

Het trema (of deelteken) wordt gebruikt om te voorkomen dat twee opeenvolgende klinkertekens als één klank gelezen worden.

poëzie

voorbeelden

egoï sm e	re ^u nie	re ^ë el
naï ^e f	mozaï ^e ek	vacu ^u m

Het trema wordt **NIET** gebruikt tussen delen van samenstellingen (vb. zee-e^gel en niet zee^ee^gel)

WOORDEN MET EEN KOPPELTEKEN

koppelteken

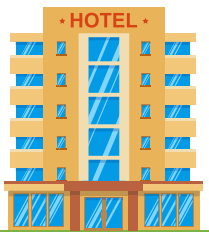

Bij samenstellingen met 'klinkerbotsing'.

auto-ongeluk, zee-eegel

Bij combinaties van twee of meer woorden die met elkaar verwisseld kunnen worden.

hotel-restaurant, zwart-wit

Bij samengestelde aardrijkskundige namen.

Knokke-Heist,
Heusden-Zolder

Bij aardrijkskundige namen met noord, zuid ...

Midden-Amerika,
Oost-Vlaanderen

Voor een woorddeel met een hoofdletter.

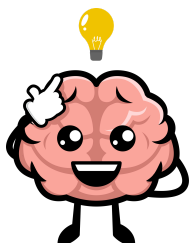
pro-Amerikaans, on-Hollands

Voor of achter een cijfer, een aparte letter of een symbool.

100-jarige, S-bocht

In een samenstelling die begint of eindigt met een afkorting.

IQ-test, tv-programma

Bij woorden die beginnen met niet-, oud-, ex-, jij- ...

niet-roker, jij-vorm

Wanneer er na een voorvoegsel een afkorting volgt.

ge-sms't, ge-DJ'd

Bij een groep of werkstuk, genoemd naar iemand.

regering-De Wever

Na Sint/St.

sint-bernardshond, St.-Petrus

WOORDEN MET -TH- EN -GH-

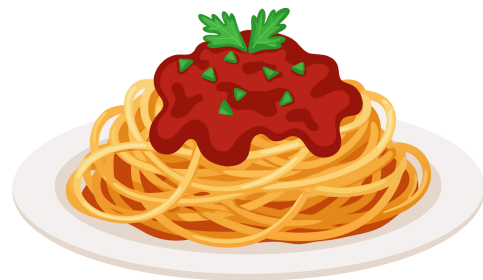
Soms schrijf ik th als ik /t/ hoor.
Soms schrijf ik gh als ik /g/ hoor.

-th-

biblio**th**eeek

-gh-

spag**h**etti

voorbeelden

kath ed raal	yog h urt
sympath i ek	Af gh anistan
openlucht t heater	G hana

WOORDEN OP -IK, -IS, -OR EN -UM

woorden op -ik

(havik)

woorden op
-is, -or en -um

(datum)

Ik schrijf deze woordstukjes steeds op dezelfde manier.

-ik

slechterik

-is

secretaris

-or

gladiator

-um

maximum

voorbeelden

flauwer ik	bas is school	presentat or	antibiotic um
luier ik	commissaris	profess or	poëziealbum

WOORDEN OP -IAAL, -EAAL, -IEEL EN -UEEL

woorden op
-iaal, -eaal, -ieel, -ueel

Ik schrijf deze woordstukjes steeds op dezelfde manier.

-iaal

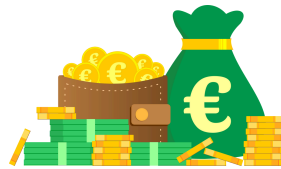
geniaal

-eaal

ideaal

-ieel

financieel

-ueel

actueel

voorbeelden

familiaal	areaal	industrieel	eventueel
provinciaal		commercieel	individueel

geniaal - geniale ideeën

ideaal - ideale plannen

financieel - financiële zorgen

actueel - actuele feiten

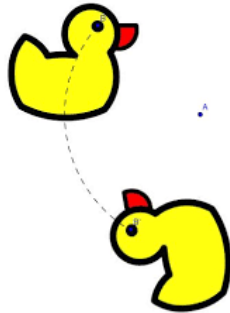
WOORDEN MET -ii-

woorden met -ii-

Schrijf het woord op -aai, -ooi, -oei + -ig/-ing.

-ii-

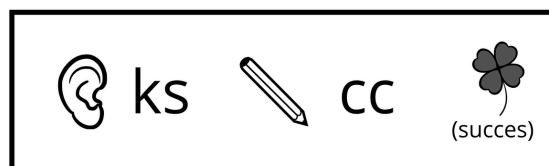
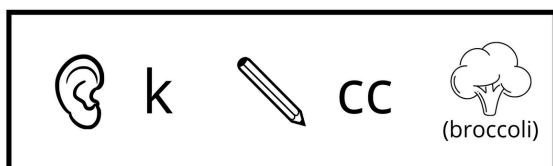

draaiing

voorbeelden

lawaa <i>ii</i> g	bezaa <i>ii</i> g
gloo <i>ii</i> g	voltoo <i>ii</i> g
begroe <i>ii</i> g	samenvloe <i>ii</i> g

WOORDEN MET -CC-

Soms schrijf ik cc als ik /k/ of /ks/ hoor.

-CC-

accordeon

-CC-

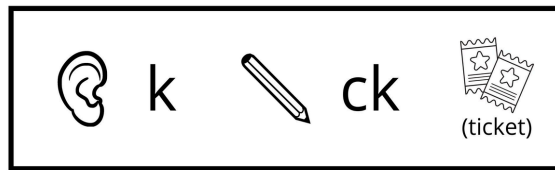

vaccin

voorbeelden

occasie	accent
accuraat	accident
piccolo	accepteren

MEERVOUDEN MET -CK-

Soms schrijf ik ck als ik /k/ hoor.

-ck-

picknickmand

voorbeelden

cockpit	sticker
snack	truck
ticket	pick-up

WOORDEN MET SJ

sj-

(sjaal)

Ik schrijf sj.

sj-

sjaal

voorbeelden

sjabloon

sjalot

sjoemelen

sjokken

sjorren

sjouwen

WOORDEN MET CH

sj

ch

(chef)

Ik hoor /sj/, ik schrijf ch.

-ch-

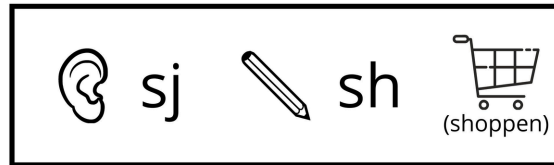

parachute

voorbeelden

chalet	chocolade	China
affiche	chef	chirurg
charme	machine	chimpansee

WOORDEN MET SH

Ik hoor /sj/, ik schrijf sh.

-sh

finish

voorbeelden

shampoo	carwash	crash
short	milkshake	shirt
smash	show	sushi

WOORDEN MET -IEU

Ik hoor /jeu/, ik schrijf ieu.

-ieu

milieu

voorbeelden

ingenieur	ambitieuus	glorieus
religieus	interieur	modieus
furieus	serieus	superieur

WOORDEN OP -EAU

Ik hoor /oo/, ik schrijf eau.

-eau

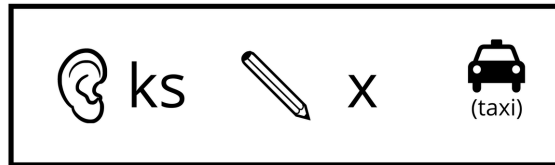

cadeau

voorbeelden

bure eau	plate au	nive au
chate au	plume au	table au

WOORDEN MET -X-

Ik hoor /ks/, ik schrijf x.

x-

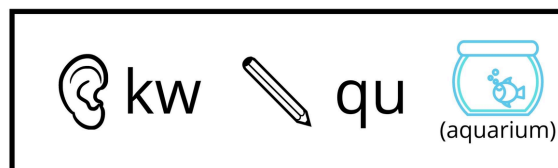

xylofoon

voorbeelden

excursie	excuseren	exemplaar
exotisch	expeditie	Luxemburg
saxofoon	reflex	Mexico

WOORDEN MET QU

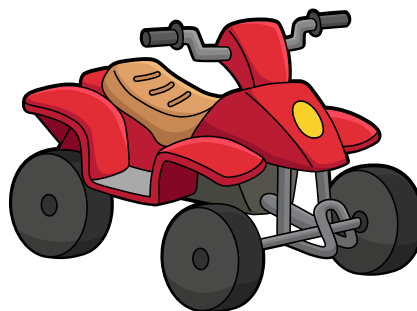
Ik hoor /k/of /kw/, ik schrijf qu.

-qu-

bisque

-qu-

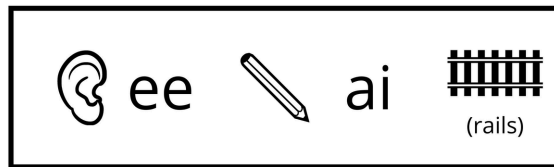

quad

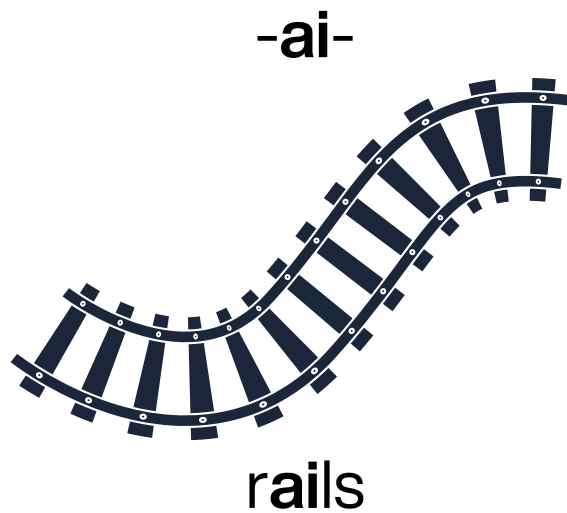
voorbeelden

manne qu in	frequent
che qu e	qu iz
en qu ête	squash

WOORDEN MET -AI-

Ik hoor /ee/, ik schrijf ai.

voorbeelden

cont ai ner	tr ai ner	e-m ai l
--------------------	------------------	-----------------

andere woorden met -ai-

br ai lle	det ai l	migr ai ne
med ai lle	bons ai	mayon ai se

WOORDEN OP -AIR

-air

Ik hoor /eir/, ik schrijf air.

-air

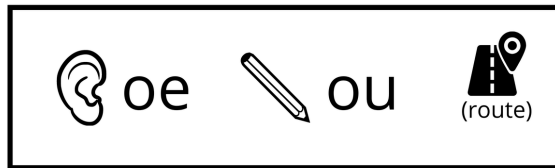

miljonair

voorbeelden

culin air	meubil air	humanit air
liter air	reglement air	sanit air
popul air	solid air	stagia air

WOORDEN MET -OU-

Ik hoor /oe/, ik schrijf ou.

-ou-

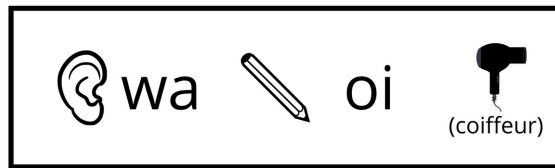

journaal

voorbeelden

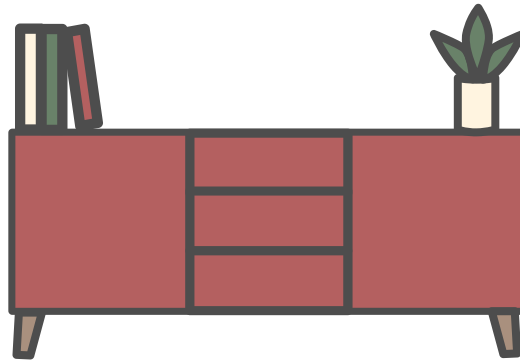
douche	souvenir	douane
couscous	limousine	mousse
route	goulash	parcours

WOORDEN MET -OI-

Ik hoor /wa/, ik schrijf oi.

-oi-

dressoir

voorbeelden

toilet	bavarois	croissant
trottoir	Charleroi	soiree
peignoir	accessoire	soigner

WOORDEN OP -GE

zj

g

(garage)

Ik hoor /zj/, ik schrijf ge.

-ge

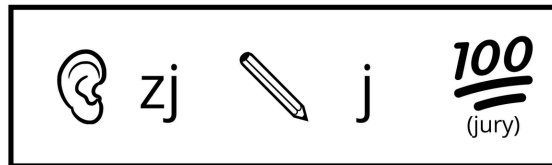
bagage

voorbeelden

massage	reportage	etalage
personage	spionage	stage

zo ook: **g**el - **g**elei - **g**iraf - lo**g**eerpartijtje - re**g**ime ...

WOORDEN MET J-

Ik hoor /zj/, ik schrijf j.

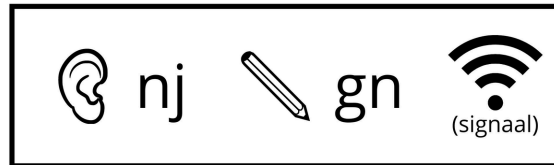

voorbeelden

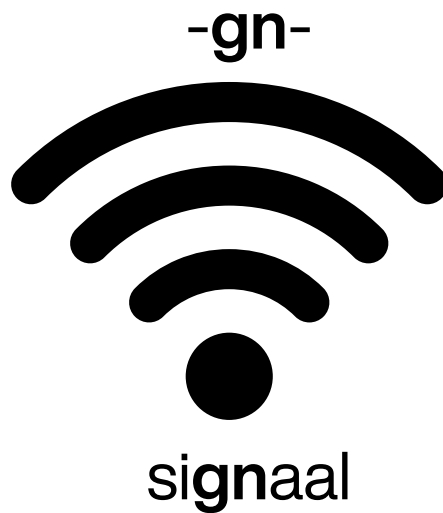
javel	journaal	jumbo
junior	jury	jus

zo ook: **g**el - **g**elei - **g**iraf - lo**g**eerpartijtje - re**g**ime ...

WOORDEN MET -GN-

Ik hoor /nj/, ik schrijf gn.

voorbeelden

lasa gne	campa gne	sign er en
champa gne	soi gn eren	compa gn ie
cog na c	mag ni fiek	vign e t

ANDERE LEENWOORDEN UIT HET ENGELS

leenwoorden
Engels

computer

voorbeelden

barbecue	cake	fitness	gamen	hooligan
jeans	keeper	make-up	paperclip	sweater
weekend	chatten	deadline	hockey	jumpsuit
tearoom	business	coach	junkfood	volleybal

ANDERE LEENWOORDEN UIT HET FRANS

leenwoorden
Frans

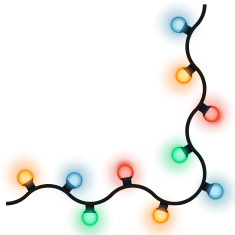

ambiance

voorbeelden

bouillon	crèche	fondue	opticien	pistolet
portemonnee	ambulance	conducteur	decor	premier
reçu	aubergine	diner	entree	nuance
portefeuille	ratatouille	charmant	punaise	chauffage

MOEILIJKE WOORDEN

ambtenaar		enigszins	
enerzijds		anderzijds	
gezamenlijk		lichtjes	
openlijk		rechtstreeks	
zachtjes		de zoo	